

Els errors de la sibil·la

EL TEMPS

L'1 de gener del 2000 ens vam despertar sabent que la primera gran previsió del nou mil·lenni no es compliria: el món no s'aturà a causa de l'efecte 2000'. Per contra, quasi es col·lapsà a causa d'una crisi econòmica que ningú no havia previst. Vet aquí un resum de les previsions errades de tota una dècada.

Els aeroports serien incapaços d'organitzar l'enlairament i l'aterratge de vols; els sistemes de comptabilitat de les empreses, de la grans a les menudes, passarien a facturar a data del 1900; els ordinadors, simplement, es col·lapsarien; a algunes grans instal·lacions, com ara sistemes elèctrics, centrals nuclears o xarxes ferroviàries se'ls desbarataria el funcionament habitual; i fins i tot podria passar que deixàrem de rebre el senyal televisiu. La fi del món. O gairebé. L'anomenat *efecte 2000*, un fenomen resultant de la incapacitat dels sistemes informàtics de canviar automàticament de l'any 1999 al 2000 i la síncope que això originaria, dibuixava un funest canvi de mil·lenni

2000 2000 2000 2000 2000 2000
 2001 2001 2001 2001 2001 2001
 2002 2002 2002 2002 2002 2002
 2003 2003 2003 2003 2003 2003
 2004 2004 2004 2004 2004 2004
 2005 2005 2005 2005 2005 2005
 2006 2006 2006 2006 2006 2006
 2007 2007 2007 2007 2007 2007
 2008 2008 2008 2008 2008 2008
 2009 2009 2009 2009 2009 2009
 2010 2010 2010 2010 2010 2010

Cronologia d'una dècada

2000

■ **Gener, 1**

Entra en vigor la moneda única europea, l'euro.

■ **Gener, 13**

Es mor el narrador i gramàtic Enric Valor.

■ **Juny, 28**

La justícia dels Estats Units dóna via lliure a la tornada del xiquet Elián González a Cuba.

RAFA GIL

■ **Juliol**

Fracassa l'intent de Bill Clinton d'aconseguir la pau entre israelians i palestins a Camp David.

■ **Agost, 12**

118 persones es moren al submarí nuclear Kursk.

■ **Novembre, 4**

Bush i Al Gore es batien en unes polèmiques eleccions, el desenllaç de les quals acaba determinant un tribunal de Florida.

per als abonats al pessimisme, pels volts del 31 de desembre de 1999.

Res d'això, però, no va passar. Els aeroports van funcionar amb tota normalitat; els proveïdors de les empreses van cobrar puntualment les seues comandes; no va haver-hi cap apagada generalitzada a cap país ni es va produir cap xoc de trens de conseqüències mortals; i el senyal televisiu no deixà d'emetre la mediocritat pròpia de la programació nadalenca. I, si bé hi hagué petits incidents, de caire anecdòtic, l'1 de gener del 2000 el fantasma d'una apocalipsi tecnològica amb conseqüències humanes havia quedat esvaït. "La magnitud de la qüestió no era ni de bon tros tan important com se'ns va voler fer veure", assegura Ricard Faura i Homedes, cap del servei de Societat de Coneixement i de la Informació de la Generalitat de Catalunya, que assegura que darrere de l'exagerada difusió que hom va donar a la qüestió els dies previs al canvi d'any, hi havia una finalitat lucrativa. "Es van crear tota mena de comissions amb l'objectiu de frenar allò que semblava la primera catàstrofe tecnològica –explica Faura i Homedes, que aleshores treballa a la Universitat Pompeu Fabra. Només cal recordar els milers de persones que la nit del 31 de desembre del 1999 havien estat mobilitzades per sortir corrents a treballar en cas que calgués. La inversió econòmica i humana va ser brutal. Els que van provocar aquesta possible catàstrofe es van encarregar que no fos tal i molts s'hi enriqueixen. Curiosa paradoxa, per dir-ho d'una manera suau."

Conspiració o no, allò que sabem del cert un decenni després d'aquell canvi d'any és que el nou segle venia precedit d'un auguri que es va diluir tan bon punt vam girar el full del calendari. El

món –si més no una part de la població mundial– havia aguantat la respiració tot esperant que la màquina –en aquest cas, els sistemes informàtics– no sobrepassara el seu propi creador. Justament això li passava a l'ordinador central de 2001: *una odissea de l'espai* de Stanley Kubrick, i la coincidència numèrica no encomanava res de bo. Per a Faura i Homedes el paral·lelisme no era casual. Per a aquest expert en societat de la informació érem davant el "mite de Frankenstein", en què "la ciència es gira contra l'home". "Tot l'èxit produït per l'home en *vèncer* la naturalesa o, en aquest cas, la tècnica, pot quedar contrarestat i anul·lat per les conseqüències imprevisibles d'aquesta".

L'efecte 2000, ara fa deu anys, es va alimentar en bona mesura d'unes tribulacions que a hores d'ara podrien semblar puerils. El pas del temps, però, no ha servit d'antídot i una part de la humanitat continua sentint-se atreta per previsions tan catastròfiques com inversemblants. La capacitat de destrucció, en aquest cas, sembla proporcional a la capacitat de seducció. Només així es pot explicar que tingueren tants seguidors la teoria segons la qual l'accelerador de partícules dissenyat per investigar l'origen de l'univers faria que el món s'acabara. Asseguraven, els partidaris d'aquesta tesi, que era possible que l'accelerador de partícules –segurament la ferramenta d'investigació més important creada per l'ésser humà aquesta darrera dècada– causara la fi del món. Segons la seua visió, l'aparell podia crear un forat negre minúscul però amb capacitat per a xuclar la Terra. Tot plegat ens abocaria a un destí nefast.

La realitat, però, és molt més pedes-

tre que no això. L'aparell, que ha exigut una inversió de més de 4.000 milions d'euros, va haver de ser apagat només nou dies després d'haver-lo engegat, el setembre del 2008, a causa d'un curtcircuit originat per unes molles de pa que segurament havien estat dipositades per un pardal. Ara, després d'haver superat aquell imprevisit, els científics europeus han tornat a posar en funcionament aquella obra d'enginyeria.

Digital i imprevisible. Si es tracta de cercar imprevisos que ningú no s'esperava o previsions que han acabat fent figa, el camp de la tecnologia digital és molt ben adobat. A tot arreu hi ha ginys tecnològics. Si el darrer decenni del segle passat va haver-hi una tímida i progressiva introducció de les noves tecnologies en la nostra vida quotidiana, els primers deu anys del segle XXI han servit per a institucionalitzar la tecnologia com a element indispensable en el nostre dia a dia. Les noves tecnologies han deixat de ser una eina i s'han tornat un element de transformació cultural. En aquest context, l'alfabetització digital i l'assoliment de noves destreses han esdevingut indispensables com a ferramentes d'ascens laboral, mentre en el camp de l'oci els nous aparells obrin un ventall de noves possibilitats. La wii que recrea el nostre moviment a la pantalla; el sistema automàtic de calefacció de la llar; i la PDA que ens permet de treballar sense ser a l'oficina dibuixen un nou escenari, un punt i a banda quanta a les maneres tradicionals de consumir, treballar i organitzar la vida.

Amb la monopolització de tants aspectes de la vida no és pas gens estrany que l'oferta de formats i opcions tecnològiques s'haja multiplicat aquesta

2001

■ Gener, 20

George W. Bush assumeix la presidència dels Estats Units.

■ Abril, 30

Dennis A. Tito es converteix en el primer turista espacial de la història.

■ Juny, 28

El govern serbi lliura Slobodan Milosevic al Tribunal Penal Internacional de l'Haia.

■ Setembre, 11

Atac terrorista als Estats Units. Al-Qaida segresta quatre avions que s'estavellen a les Torres Bessones i el Pentàgon.

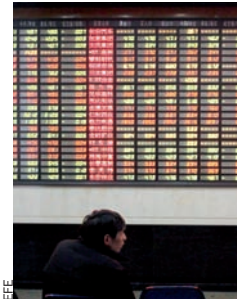
■ Octubre, 7

Comença l'operació *llibertat duradora*, que consisteix en la invasió de l'Afganistan, com a resposta als atacs de l'11S.

■ Desembre, 11

La Xina ingressa a l'Organització Mundial del Comerç.

última dècada. Pràcticament cap esfera de la vida no s'escapa de la digitalització. A això cal afegir-hi, a més, l'anomenada obsolescència tecnològica, que fa que els aparells tecnològics tinguin data de caducitat. La consegüent allau de productes ha fet que, entre tanta varietat, hi haja un catàleg tan extens per als grans fracassos imprevistos com per als grans èxits previstos.

Perquè cada nou llançament duu associada una certa dosi d'incertesa, un cert aire d'indefinió. Alguns gurus de la comunicació van pronosticar, per exemple, que internet anorrearà la premsa escrita. I si bé és cert que els darrers deu anys les vendes de diaris i revistes han disminuït i les redaccions s'han esquitit com mai abans a conseqüència de la crisi, també és veritat que avui els quioscos continuen ben vius. El pronòstic –com abans el que havia pronosticat que la premsa desapareixeria per la competència de la ràdio o que el cinema s'esvairia a causa de la televisió–, doncs, no s'ha complert. Amb tot, cal ser cauts, segons Josep Lluís Gómez Mompert, de la Universitat de València. “En pocs anys a Europa no quedaran sinó tres o quatre diaris *nacionals* d'informació general i un per a cada àmbit *regional* o local-supracomarcals”, afirma aquest catedràtic de periodisme, que, això no obstant, es mostra preocupat per la qualitat de la informació que oferiran els mitjans *on-line*. “Les rutines productives, els condicionants tecnològics i la cultura professional que es va imposant no permeten bons auguris perquè aquesta acompleisca una funció socialment prou útil per a la societat de la informació, de manera semblant a la que va tenir la premsa de qualitat, per exemple, els anys 60 i 70 del segle passat”, afirma.

Ajornar l'agenda

Eradicar la pobresa o convertir la UE en l'economia més competitiva del món són aspiracions tan lloables com inassolibles. La història ens ha acostumat que polítics i estadistes esbomben proclames benintencionades que apavaiguen les inquietuds de l'opinió pública i sanegen la bona consciència del primer món, encara que aquestes mateixes proclames acaben diluint-se en la urgència del dia a dia. El problema arriba quan les declaracions esdevenen plans d'acció. Perquè aleshores queden impreses, negre sobre blanc, i, passat el temps, se'n pot fer inventari.

En aquest sentit, l'agenda internacional té un bon grapat de màcules. La Unió Europea i la comunitat internacional van veure en l'inici del nou mil·lenni una oportunitat per a marcar un punt d'eixida, una mena de casella zero des de la qual hom podia albirar noves fites. Al cap i a la fi, el canvi de guarisme des del 1999 al 2000 invitava a fer *tabula rasa* per a proposar-se amb força renovada envits pendents. Tanmateix, la cursa ha anat avançant i aproximant-se a la meta temporal, sense que els objectius s'hagen assolit, ni de lluny.

Un cas paradigmàtic d'això són els Objectius del Mil·lenni. A la cimera de les Nacions Unides de l'any 2000, 189 països van signar la Declaració del Mil·lenni, un consens sobre com promoure el desenvolupament sostenible a tot el món. S'hi acordaren vuit objectius, el principal dels quals era reduir la pobresa a la meitat el

2015. Consumits dos terços del termini marcat per l'ONU “som lluny” d'aconseguir els objectius, segons reconeix Ariane Arpa, directora general d'Intermon Oxfam.

Les anàlisis fetes per aquesta organització tenen una cara i una creu. Si bé globalment hi ha hagut una millora dels indicadors de nivell de vida, això ha estat gràcies sobretot a Àsia. Les economies de la Xina o l'Índia s'han enlairat de tal manera que han tret de la pobresa milions de persones, per bé que aquesta millora en el benestar econòmic s'ha fet, com admet Arpa, “a costa de no respectar els drets humans”.

Amb tot, el progrés ha estat ben desigual. Perquè mentre la regió asiàtica ha viscut una revolució socio-econòmica aquesta darrera dècada, l'Àfrica continua constituint un forat negre, un territori de neguit que condensa tots els mals de la humanitat. Si bé abans del 2005 s'hi havien observat avanços, els darrers indicadors resulten ben descoratjadors. Al continent africà més de la meitat dels 900 milions d'habitants no tenen l'alimentació assegurada, viuen amb menys d'1 euro el dia i no s'ha aconseguit de reduir-hi la mortalitat materno-infantil ni implantar l'educació primària universal. El 2007, segons Intermon Oxfam, nou milions de xiquets van morir abans de fer cinc anys, i més de 500.000 dones finaren durant l'embaràs i el part. “Si bé en termes purament econòmics cal reconèixer

2002

- **Febrer, 19:** La nau Mars Odissey comença a fotografar la superfície de Mart.
- **Febrer, 23:** La candidata a la presidència de Colòmbia, Ingrid Betancourt, és segrestada per les FARC. La captivitat dura sis anys i mig.
- **Abril, 2:** El ginecòleg italià Severino Antinori assegura haver clonat amb èxit un ésser humà. La notícia resulta falsa.

- **Juliol, 24:** Eduardo Zaplana deixa la Generalitat Valenciana per ocupar el càrrec de ministre espanyol de Treball i Afers Socials. El substitueix José Luis Olivas.

- **Octubre, 26:** 140 persones moren en la intervenció de l'exèrcit rus per alliberar el teatre Dubrovka que havia estat segrestat per rebels txetxens.

- **Novembre, 13**
El petrolier Prestige aboca 77.000 tones de petroli davant les costes gallegues.

que la Xina ha tret de la pobresa milers de ciutadans, a l'Àfrica la situació és justament la inversa: a molts països es viu pitjor ara que fa trenta anys", assegura Arpa.

El continent africà, a més a més, podria convertir-se en víctima involuntària de la crisi econòmica. Les dificultats per a quadrar els comptes públics porta la majoria de països a retallar la seua despesa pública i a reformular la seua política d'ajuda exterior. "Per aconseguir el 0,7% d'aportació del PIB abans del 2015 cal un ràpid increment de l'ajuda", expliquen, alhora que recorden que la crisi engrandeix les xifres de la pobresa, amb 100 persones més cada minut. Els qui treballen en l'àmbit del desenvolupament temen que la recessió malbarate els precaris avanços que s'havien assolit fins ara. "A l'Àfrica, al ritme a què anem, trigarem cent anys a complir els Objectius del Mil·lenni", apunta Arpa.

Des d'Intermon Oxfam no deixen escapar l'avinentsa de criticar allò que consideren un doble tracte de les principals potències del món. La injecció de milers de milions d'euros al mercat financer per part dels estats fa palès que, en el cas del tercer món, el problema "no és tant de recursos com de voluntat política".

Lisboa, tan lluny. Tanmateix, els Objectius del Mil·lenni no són l'única pla a mitjà termini que s'ha revelat ineficaç amb el pas del temps. El taló d'Aquil·les de la Unió Europea és l'Agenda de Lisboa. Fou pactada pels caps de govern de la UE-15 en

Mentre a Àsia la bonança econòmica ha permès de rescatar milions de persones de la pobresa, a l'Àfrica tot continua igual.

una cimera a la capital portuguesa i aprovada a instàncies de Tony Blair i José María Aznar el 2000, i anhelava convertir la UE el 2010 en "l'economia basada en el coneixement més competitiva i dinàmica del món". Tot i els tímids avanços aconseguits, el canvi de dècada evidència que al document signat a Lisboa hi sobrava tanta retòrica com realisme hi mancava. Perquè si bé abans d'esclatar la crisi els índexs d'ocupació i el creixement del PIB avançaven pel bon camí, el daltabaix econòmic ha posat de manifest la debilitat dels pilars sobre els quals s'anava assentant aquell creixement que conduïa a complir el pacte de Lisboa per la via de la flexibilització del mercat laboral i la liberalització de l'economia. La recessió ha fet que els avanços ante-

riors apareguin com poc més que un miratge. Crear 22 milions de llocs de feina i assolir el 3% del PIB dedicat a R+D —objectius apuntats a l'Agenda—, quan la UE-27 registra una taxa de desocupació del 9,3% i el PIB se situa en -4,1%, sembla una quimera. També les promeses sobre innovació i competitivitat pareix haver-se-les endut el vent. Segons l'estudi "Després de la crisi: un nou acord socio-econòmic per a la UE", els Estats Units continuen "avantatjant la UE en 11 dels 15 indicadors bàsics en innovació" i la inversió d'aquesta en el capítol d'R+D "continua estancada". El trànsit cap al 2010 serà una oportunitat per a fer creu i ratlla en l'agenda mundial dels afers pendents?

Violeta Tena

2003

■ Febrer

Comença el conflicte de Darfur, al Sudan, que acaba causant la mort de més de 300.000 persones.

■ Febrer, 15

Milions de persones ixen al carrer per manifestar-se contra de la invasió de l'Iraq.

■ Març, 20

Comença la invasió de l'Iraq.

■ Juny, 27

Jaume Matas substitueix Francesc Antich al capdavant del govern de les Balears.

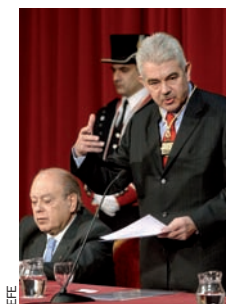
■ Novembre, 11

Es mor el poeta Mi-quel Martí i Pol.

■ Desembre, 20

Pasqual Maragall relleva Jordi Pujol al capdavant de la Generalitat de Catalunya, després de 23 anys al govern.

EL TEMPS
Les expectatives creades pel ordinadors de baix cost OLPC no s'han complert.

Prensa a banda, el final de decenni ens deixa una bona rastellera de grans llançaments que han acabat essent un bluf. Entre els més destacables en aquest sentit hi ha l'OLPC, un projecte llançat pel guru Nicholas Negroponte el 2005, que pretenia estendre l'alfabetització digital posant en venda ordinadors portàtils amb sistema operatiu Linux a xiquets de tot el món pel preu de 100 dòlars. Les sigles de l'invent procedeixen de l'expressió "one laptop per child" ('un ordinador per xiquet') i tenia per objectiu primordial els infants del tercer món. Per tal de finançar la distribució dels aparells entre aquests, es va idear un sistema que es va batejar amb el nom de G1G1 ("get one, give one", és a dir, 'compra'n un i dona'n un altre'), a través del qual s'emplaçava els xiquets del primer món a comprar un ordinador pel preu de 199,5 dòlars, en canvi que el consorci impulsor de

l'OLPC en distribuïra un altre en un país en desenvolupament. A més, diversos governs van fer-ne comandes ben quantioses. La previsió era haver venut 150 milions d'unitats el 2008.

Però la bonhomia de l'OLPC va topar amb una realitat molt més esquerpa. Els governs no van complir la seua paraula, i dels set milions que se n'havien emparaulat, només se'n van quedar 700.000. Les vendes a particulars no van anar gaire millor, arran de la competència d'uns netbooks (ordinadors personals ultraportàtils) que oferien més bones prestacions a un preu semblant. El resultat ha estat un fracàs estrepitos des del punt de vista empresarial –bona part dels impulsors han marxat i la meitat de la plantilla és al carrer– i un desencany des del punt de vista humanitari.

Funest univers. El mateix desencís deuen haver viscut les empreses i multinacionals que van esmerçar temps i diners per ser presents a Second Life, aquella mena de plataforma virtual en què, segons que ens deien els impulsors el 2007, calia ser present perquè seria allí on en al segle XXI desenvoluparíem una part de la nostra vida. Es tractava de crear-se una personalitat paral·lela a la real (tant si era similar com si no), allò que en l'argot es coneix com un *avatar*, a través del qual hom es construïa una vida digital, creava comunitats d'interessos, es manifestava, aprenia idiomes, o fins i tot practicava sexe. I les empreses, és clar, hi havien de tenir un bon nínxol de negoci. "Second Life revolucionarà la xarxa", ens deien.

Els cants de sirena que apuntaven a un model de vida desconegut fins llavors han ben emmudit. Second Life no

ha passat de ser una moda passatgera com tantes altres de les que inunden el món de la tecnologia. De fet, Second Life, avui, és una mena de purgatori ple de cadàvers digitals, un món buit. Perquè si bé és cert que hi ha fins a vuit milions d'usuaris enregistrats, cal tenir present que el 85% dels avatars són inactius, segons la revista *Wired*. Què ha passat? Ben senzill: la gent s'hi registra, crea el seu doble digital, hi juga una mica, fa una passejada per les illes que hi ha construïdes i s'acaba avorrint. I no hi torna, perquè a la majoria de gent no li compensa esmerçar-hi temps. El paradís digital que havia de ser Second Life no ha passat de ser una anècdota tecnològica.

Sibil·les del segle XXI. Però no únicament les previsions optimistes han estat un fracàs. També ho han estat alguns pronòstics pessimistes. Açò ho sap molt bé Alan Sugar, fundador de l'empresa de fabricació electrònica Amstrand, que va manifestar: "Enguany, per Nadal, l'iPod es morirà." I ho va dir, no pas el 2001, quan acabava de llançar-se el reproductor d'Apple, sinó el febrer del 2005, quan l'aparell ja tenia una posició preponderant al mercat. Doncs l'abril del 2007 ja s'havien venut cent milions d'unitats d'aquesta versió modernitzada del vell *walkman*.

Certament, exercir de sibil·la no resulta gens senzill quan es tracta de fer previsions en el camp de les noves tecnologies. Bill Gates, capítotst de la xarxa, no s'ha estat de fer pronòstics que –vistos en perspectiva– ens fan somriure. El propietari de Microsoft –ric entre els rics– va assegurar a la cimera de Davos del 2004 que el problema del correu brossa s'hauria resolt abans de

2004

■ Març, 11

Un atac terrorista d'al-Qaida a Madrid causa 191 morts i 1.858 ferits.

■ Març, 14

El socialista José Luis Rodríguez Zapatero guanya les eleccions espanyoles.

■ Maig, 1

Deu països de l'est (Polònia, Hongria, República Txeca, Eslovàquia, Eslovènia, Estònia, Lituània, Letònia, Xipre i Malta) ingressen a la Unió Europea.

■ Maig, 9

Inauguració del Fòrum Universal de les Cultures a Barcelona.

■ Maig, 20

El València CF guanya la copa de la UEFA, després d'haver guanyat també el campionat de lliga.

■ Novembre, 11

Iasser Arafat, líder de l'Autoritat Nacional Palestina i al-Fatah, es mor a Ramallah.

■ Desembre, 26

Un tsunami a l'oceà Índic, el més devastador que s'ha vist mai, mata més de 250.000 persones a les costes del sud-est asiàtic.

Tren de gran retard

El 21 d'abril del 1992 s'inaugurava el flamant TGV Madrid-Sevilla que l'executiu espanyol havia encarregat només sis anys enrere, el 1986. Sense retards i a punt per a l'Exposició Universal a la ciutat andalusa, aquell primer tram simbolitzava el futur de la gran velocitat a l'estat espanyol, absolutament radial. Aquest transport no va entrar als Països Catalans fins a l'octubre del 2003, quan els passatgers van poder fer el trajecte Madrid-Saragossa-Lleida. Els combois arrencaven amb un any de retard. I arribava el 2004, l'any en què, segons les previsions, ja modificades respecte a les anteriors, havia d'entrar per l'estació de Sants un TGV procedent de Madrid. Però va sortir d'Atocha amb retard; en concret, amb un retard de quatre anys, perquè no va ser fins al febrer del 2008 que es van inaugurar els trams Madrid-Barcelona, Màlaga-Barcelona i Sevilla-Barcelona. Molt lluny quedaven els anys 1998 i 2000, que s'havien proposat inicialment des del Ministeri de

Foment dirigit pel PP. Abans, però, i també amb una demora d'un any, el desembre del 2006 entrava en funcionament el tram Lleida-Camp de Tarragona.

I si algú s'havia cregut els calendaris oficials i pensava tancar la primera dècada del segle XXI travessant els Pirineus a gran velocitat, que vigili de no tancar la del 2020 encara canviant de via a mig trajecte. L'any 2007 Foment anunciava un nou retard, fins el 2012, per connectar Catalunya amb l'estat francès. De fet, la infraestructura pràcticament és enllestida entre Figueres i Perpinyà, però és probable que durant el 2010 no hi puguin circular trens. I la connexió Perpinyà-Montpeller, la darrera ciutat de l'estat francès que es troba connectada a la xarxa europea de TGV, no és ni planejada, almenys en trenta anys.

I el TGV València-Barcelona? Aquest calendari el comentarem a les previsions del canvi de dècada vinent....

Gemma Aguilera

dos anys. Sis anys després d'aquella afirmació, aquesta mena de missatges representen el 80% del trànsit a internet. I és molt possible que Bill Gates, que rep quatre milions de correus cada dia, siga un dels principals destinataris de la pestilència digital.

Si en aquesta ocasió la va espifiar, el filantrop més famós tampoc no la va encertar pas gaire quan el 2003 va dubtar de Google. L'invent de Sergey Brin i Larry Page era en aquells moments poc més que un cercador, una de tantes empreses tecnològiques. "Aquests xics de Google volen ser milionaris i estrelles del rock i volen fer conferències i tot això", va dir aleshores Bill Gates, que se'ls mirava amb condescendència. "Ja veurem si volen continuar en el negoci d'ací a dos o tres anys", assegurava. Gates va ser incapaç de

percebre que darrere d'aquella plataforma que permetia d'enllaçar amb pàgines web i indexar-les hi havia un projecte d'abast molt més ampli, capaç de lluitar per l'hegemonia del futur tecnològic. L'octubre del 2006, dos anys després d'eixir a borsa, la criatura de Brin i Page va comprar Youtube; al cap de sis mesos, es convertia en la marca més valuosa del món, més que Microsoft, General Electric i Coca-Cola; i ara per ara resta pendent de presentar en societat Google Chrome, un sistema operatiu propi, lleuger i de font oberta que pretén obrir una via enfront de l'hegemonia del Windows amb el qual operen avui dia la gran majoria d'ordinadors.

El preu de la pífia. Diu el Diccionari d'Estudis Catalans que *preveure*

és "veure, concebre, per endavant allò que pot ocórrer o que ha d'ocórrer". I ni Alan Sugar ni el president de Second Life ni Bill Gates no van ser gaire encertats a l'hora de fer vaticinis. Amb tot, les seues relliscades no van tenir cap més importància que el propi descrèdit. No foren, al cap i a la fi, sinó visions errònies d'efectes molt limitats.

Perquè, al costat de les dels grans analistes de l'economia, les errades dels Gates i companyia no passen de ser petites anècdotes. El món, i especialment els treballadors, són víctimes de la falta de visió d'uns economistes que van ser incapaços de preveure les conseqüències d'un sistema financer salvatgement desregulat. "Tot va bé i anirà bé", "el creixement pot ser infinit"... eren algunes de les màximes que

2005

■ Gener, 27

Les obres de prolongació de la línia 5 del metro de Barcelona causen un esvoranc i s'han de desallotjar més de 1.200 veïns.

■ Abril, 2

Es mor el Papa Joan Pau II.

■ Juny, 30

El congrés espanyol legalitza el matrimoni homosexual.

EL TEMPS

■ Juliol, 7

Un atac terrorista d'al-Qaida en autobusos i metros de Londres fa 56 morts i més de 700 ferits.

■ Agost, 2005

L'huracà Katrina causa la mort de més de 1.800 persones als Estats Units i la destrucció de la ciutat de Nova Orleans.

■ Setembre, 4

Gas Natural llança una OPA sobre Endesa i es desferma una batalla político-econòmica.

■ Setembre, 30

El Parlament de Catalunya aprova la reforma de l'Estatut.

■ Novembre

Metges francesos practiquen el primer trasplantament de cara de la història de la medicina.

EL TEMPS

De discutit a indiscutible

És optimista de mena i confia cegament en allò que creu, però tant hi fa. Si a Josep Guardiola i Sala li hagueren dit fa només divuit mesos que tancaria l'any 2009 plorant desconsoladament, de segur que hauria ensumat llàgrimes de pena, no pas d'alegria. Quina llàstima –hauria pensat–, d'haver malbaratat una oportunitat tan bonica com aquesta: ben pocs entrenen el seu equip de l'ànima, aquell que l'ha vist nàixer i triomfar com a futbolista, tenint tan poca experiència i essent tan joves com ho era ell.

Sí. A molts, l'escenificació els suggeria un final prematur i traumàtic. Un primer any inestable i infructuós, amb un vot de confiança renovat perquè Guardiola és qui és, i un de segon en què la paciència s'esfumaria abans de Nadal, quan president i afecció dicten qui pot menjar torró i qui no.

Joan Laporta nomenà Guardiola entrenador quan acabava de superar una moció de censura en què la majoria dels socis li havien reclamat la dimissió. L'aposta era arriscadíssima, perquè el de Santpedor coneixia la casa però tan sols havia entrenat el segon equip, i a tercera divisió. Els primers partits de lliga, una derrota a Sòria i un empat al Camp Nou contra el Ràcing, van fer pensar que, en efecte, el seu trajecte a la banqueta blau-grana seria efímer. Havia estat ell, de fet, qui havia instat a vendre Ronaldinho i Deco, estendards de l'anterior època daurada del club conjuntament amb Eto'o, que s'hi quedà d'esquitllentes.

Un any i mig més tard, però, tot és de color de rosa, com la samarreta amb què el FC Barcelona ha aconseguit d'aixecar, als Emirats Àrabs, l'única copa que li faltava al museu, la que ha completat un sextet inèdit a la història del futbol. Tot-hom hi ha caigut rendit: sense escridassar gaire, assenyat com és, fins i tot s'ha revelat un gran psicòleg i és considerat un model, en tots els sentits de la paraula. Serà Guardiola mateix, que decidirà la llargària del seu periple com a entrenador culer. I potser no serà gaire extens, perquè el viu amb intensitat enorme. Tanta, que l'altre dia no va poder evitar de plorar en públic.

Pep Guardiola ha estat, contra tots els pronòstics, la revelació al món del futbol.

es repetien mentre per sota s'alimentava la larva de la crisi. Encara més, els qui advertien de la insostenibilitat del sistema –altermundistes i economistes sense anomenada– eren, segons els esquemes dels qui passaven per principals entesos, poc més que ocells de mal averany.

Si hi ha res que ha quedat demostrat aquest final de dècada és la fallibilitat dels qui hom considerava experts. Perquè, a banda de Nouriel Roubini, professor a la Universitat de Nova York, cap expert de *primera línia* no va preveure l'abast del daltabaix originat per l'esclat de la bombolla de les hipoteques *subprime*. En aquells moments, els auguris d'aquest economista d'origen turc li van valer l'apel·latiu de *Dr. Doom* ('Doctor Catàstrofe').

Mentida! El món ha travessat la pitjor recessió des del crac del 29. I això, en bona mesura, és perquè s'han elevat a la categoria de paradigmes principis basats en previsions sense cap fonament. Que avui ens diguen que "els preus dels pisos sempre pugen" o que la crisi "és una fallàcia, pur catastrofisme" (Zapatero *dixit*) no pot sinó fer-nos riure, si no fora perquè molta gent va fer els seus plans de vida sobre equívocs pregonats des dels altars de l'economia. Les previsions d'aquells qui teòricament disposaven de la informació més fiable són avui la condemna de molts treballadors.

"Compreu un pis, sempre sereu a temps de vendre'l per més diners", era la frase que molts assalariats sentien en anar a les seues sucursals bancàries. La creença que els preus de l'habitatge mai no baixarien era l'últim graó d'una cadena forjada amb la convicció que es podien construir tants habitatges com

2006

■ **Març, 22:** ETA declara un alto-el-foc permanent que dura fins el 30 de desembre, quan col·loca una bomba a l'aeroport de Barajas.

■ **Abril, 11:** Entra en vigor la reforma de l'Estatut d'autonomia del País Valencià.

■ **Novembre, 28:** José Montilla substitueix Maragall al capdavant de la Generalitat, després de repetir el tripartit.

■ **Juliol, 3:** 43 persones es moren a València en un accident a la línia 1.

■ **Juliol, 8:** El papa Benet XVI visita València.

■ **Setembre, 30:** El ple del Parlament de Catalunya aprova la reforma de l'Estatut, amb els vots de CiU, PSC, i ICV-EUiA.

■ **Juliol, 12:** Israel comença la segona guerra del Líban amb l'objectiu d'eliminar Hezbol·là.

■ **Juliol, 31:** El govern cubà anuncia que Fidel Castro delega provisionalment el càrrec a Raül Castro. El 2008 abandona definitivament les seues responsabilitats.

■ **Octubre, 7:** Troben morta Anna Politkòvskaia, periodista russa i activista pels drets humans fortament oposada a Vladímir Putin.

es volguera perquè sempre n'hi hauria demanda. El miratge, que per moments va semblar real, va funcionar mentre els bancs van subministrar diners a dojo. Però quan es va tancar l'aixeta del crèdit, la maquinària es va encallar. “No podem parlar de crisi, ni de fre de la construcció. [...] Considere que la cosa correcta és parlar de període de normalització de l'activitat després d'una etapa de gran demanda”, afirmava en aquesta mateixa revista Benjamín Muñoz, aleshores president de l'Associació de Promotors i Constructores de la Comunitat Valenciana, el setembre del 2007, quan es percebiien els primers símptomes de la depressió econòmica. I continuava Muñoz: “Després d'un període de *boom* immobiliari, no podem dir que ja no es construeix. Això és rotundament fals. Sí que és cert que les empreses treballen ara a un ritme normal, sense els sobreesforços de fa uns quants anys. En aquest sentit, considere que no hi haurà cap cataclisme en el mercat, ni encara menys en l'àmbit empresarial.”

Les declaracions de Muñoz, com les de molts altres col·legues seus, parlen soles. Des del 2008, la construcció de nous habitatges es precipita en caiguda lliure i encadena trimestres de baixada. I passa això mateix amb els preus dels pisos: el servei d'estudis del BBVA acaba de presentar un estudi que pronostica que baixaran d'un 8% l'any entrant i continuaran baixant fins l'any 2012. Qui ho deia, que els pisos mai no perdrien valor?

Amb tot, Muñoz seria poc més que un bufó en una cort dels desencerts on els honors de rei recaurien molt probablement en Alan Greenspan. L'ex-president de la Reserva Federal dels Estats Units des del 1987 al 2006 va

Cap economista d'aquells que en diríem de primera línia no va ser capaç de pronosticar la ferocitat de la crisi

ser incapaç d'aplicar unes polítiques que evitaren la desfeta econòmica succeïda els dos darrers anys. Greenspan va ser “alguna cosa pitjor que un mal predictor”, en opinió de Vicente Pallardó, director de l'Observatori de Conjuntura Econòmica Internacional de la Universitat de València (UV). “Fou incapaç de predir els costos que tindria el procés de desregulació financera i de falta de control sobre les operacions de crèdit immobiliari als Estats Units –diu aquest professor de la UV–. De fet, no tan sols va ser incapaç de predir aquests processos (cosa que va reconèixer, cal dir-ho en honor seu), sinó que va impulsar-los. La cosa més greu (i no reconeguda per ell) en

la meua opinió, és que va promoure una política monetària errònia per la seua excessiva laxitud entre el 2003 i el 2005. D'allí va sorgir un excés de liquiditat en els mercats que va reduir l'aversion al risc, va estimular l'aparició de productes financers nous i desenrònats i va impulsar les bombolles que esclataren els anys següents i que originaren la crisi que travessem”.

'Ora et labora'. Pel que fa als vaticinis sobre el mercat laboral, un colp d'ull a les hemeroteques no pot resultar més descoratjador. En aquests deu anys, els avanços en matèria laboral han estat minsos. El furor de la crisi ha demostrat, a més, que l'augment de l'ocupació registrada durant l'etapa de bonança econòmica es basava en una mà d'obra poc qualificada i de salaris baixos. La mà d'obra barata –sobretot procedent de la immigració– ha estat el gran artífex del creixement econòmic de la darrera dècada.

Per als qui tenen feines més qualificades, la introducció de les noves tecnologies no ha tingut un efecte alliberador, tal com es va augurar un dia. Fa just deu anys, Joan Majó, aleshores president del Consell d'Empreses de l'Institut Català de Tecnologies, escrivia en aquestes mateixes pàgines, a propòsit d'aquesta qüestió: “Les empreses organitzaran el temps de treball d'una manera molt més flexible, que pugui tenir en compte les necessitats de l'empresa, els interessos dels clients

Alan Greenspan

2007

■ Gener, 1

El sud-coreà Ban Ki-moon substitueix Kofi Annan al capdavant de les Nacions Unides.

■ Juny, 27

Gordon Brown substitueix Tony Blair com a primer ministre del Regne Unit.

■ Juny

Al Gore presenta *An Inconvenient Truth* ('Una veritat incòmoda), documental sobre les conseqüències del canvi climàtic.

■ Agost

Resta al descobert l'estafa de les hipoteques d'alt risc als Estats Units que, un any més tard, originen la pitjor crisi financera des del crac del 29.

■ Octubre, 10

La cultura catalana és la convidada d'honor de la Fira del Llibre de Frankfurt.

■ Setembre, 27

Benazir Bhutto, líder de l'oposició al Pakistan, és assassinada.

La telefeina no allibera sinó que fa que estiguem disponibles per a les nostres empreses les 24 hores del dia

i les disponibilitats dels treballadors. Serà possible treballar a distància, fins i tot des de casa, aquells qui ho vulguin. Tot això es pot resumir en un trencament de la rigidesa en l'espai i en el temps, que permetrà una autonomia molt més gran del treballador.”

Emilio Sáez Soto, autor del llibre *El trabajador distante*, que analitza el fenomen de la telefeina, és crític sobre els progressos que s'han fet en aquest camp. Si bé admet que “hi ha casos en què la telefeina sí que s'ha utilitzat com a element de conciliació laboral”, la majoria de vegades “ha implicat una càrrega laboral més gran i una dependència dels treballadors també més gran, sobretot dels professionals; i això, en la major part de casos, queda ocult”.

A parer d'aquest professor de la Universitat Jaume I de Castelló, en lloc d'alliberar el teletreballador, aquesta opció laboral ha augmentat el control de l'organització sobre ell perquè sempre ha d'estar disponible. La telefeina “s'ha estès a una velocitat asimètrica. S'estén de forma lenta la telefeina ben organitzada per mantenir un equilibri en la jornada laboral, perquè es reconega el seu estatus com a tal dins l'empresa i que siga valorada la seua major dedicació. D'una altra banda, s'ha estès de forma brutal la telefeina informal, no reconeguda, en què molts treballadors són controlats mitjançant dispositius mòbils amb els quals molta gent continua treballant a través d'in-

ternet per resoldre qüestions pendents. Aquests professionals no són sinó els nous proletaris controlats de l'economia del coneixement”.

Si en el camp de la telefeina els avanços han estat tímids, en matèria de reducció de jornada laboral els resultats són força decebedors. L'entrada en vigor a França, el gener del 2000, de l'anomenada llei Aubry, que instaurava les 35 hores de feina setmanal, va obrir l'esperança per als treballadors europeus que els seus governs copiaren la mesura.

Deu anys més tard, el balanç no pot ser més negatiu: les 35 hores no tan sols no s'han expandit a més indrets d'Europa, sinó que França i tot ha esbandit una llei que sempre, tant amb governs socialistes com amb conservadors, havia estat a la picota. Per a Simón Rosado, secretari d'acció sindical de CCOO a Catalunya, “s'ha perdut una oportunitat per fer avançar la civilització” en la mesura que les 35 hores representaven una oportunitat de conciliar la vida familiar i laboral. “La llei només se la creia Martine Aubry perquè, un cop d'aprovaada, tots els governs han fet per manera de torpedinar-la”, diu Rosado. El fet de no limitar les hores extres va motivar una situació paradoxal: si bé es reduïa la jornada laboral, es treballaven més hores. “Les 35 hores –assegura– han d'anar acompanyades d'una ordenació de la feina i d'una limitació de les hores extres. Si no, són un miratge.”

Blufs. L'últim capítol de les previsions no complides són les de l'àmbit de les infraestructures de gran magnitud (vegeu requadre a la pàgina 21), instal·lacions que es van vendre a l'opinió pública com a grans revolusius però que amb el pas del temps s'han demostrat una inversió desencertada o, si més no, menys productiva que no es preveia. I a casa nostra tenim tirada a aquesta mena de projectes. A Barcelona, n'és un exemple paradigmàtic el Fòrum de les Cultures, una iniciativa internacional que durant 141 dies va promoure conferències, debats i activitats prenent com a eixos temàtics el desenvolupament sostenible, la promoció de la pau i la diversitat cultural.

El Fòrum va ser afeixugat des de molt abans d'inaugurar-se per un corrent d'opinió que posava en dubte els vertaders objectius de la fita. El pla urbanístic gegantí que l'Ajuntament de Barcelona va encapçalar a la desembocadura del Besòs per bastir una instal·lació d'aire futurista no va fer sinó alimentar la desconfiança dels qui opinaven que rere l'excusa de promoure el diàleg intercultural s'hi amagaven interessos especulatiu. Siga com siga, el Fòrum no va complir les expectatives que s'havien marcat de bon començament.

Com tampoc no ho va fer Terra Mítica, el parc temàtic que Eduardo Zaplana va inaugurar el juliol de 2000 com una de les apostes de la Generalitat Valenciana per a complementar el turisme de sol i platja a Benidorm. Si bé la instal·lació ha incorporat un atractiu extra a les terres del sud del País Valencià, Terra Mítica sintetitza tots els mals que han caracteritzat la gestió del Partit Popular valencià: mala planificació, malbaratament de

2008

■ Maig, 12

Un terratrèmol amb epicentre a la província xinesa de Sichuan mata milers de persones.

■ Agost, 1

La Xina meravella el món a la inauguració dels 29ns Jocs Olímpics.

EL TEMPS

■ Agost

Crisi entre Geòrgia i Rússia per la regió d'Ossètia del Sud.

■ Octubre

Els principals governs del món es troben obligats a intervenir bancs i entitats d'inversió per evitar el col·lapse financer.

■ Octubre, 31

Comencen a prestar servei més de 1.500 mossos d'esquadra al Camp de Tarragona i les Terres de

l'Ebre, de manera que es completa el desplegament de la policia a tot el Principat.

■ Novembre, 4

Barack Obama guanya les eleccions a la presidència dels Estats Units.

EFE

‘See you later’, Dolly

El 1996 es va fer pública la primera clonació que tingué ressò com a tal, la de l'ovella Dolly, exactament idèntica a l'ovella de la qual s'havia extret una cèl·lula de la glàndula mamària per dissenyar-la (en l'origen de l'òrgan donant cal cercar també l'origen del nom, perquè la cantant i actriu Dolly Parton era un referent en l'imaginari col·lectiu dels científics escocesos que *pariren* l'ovella clonada). El procediment va consistir a agafar un oòcit desnucleat –sense nucli– i posar-li el nucli de l'ovella *mare*. Això donava lloc a un embrió implantable a una ovella de sis anys, el nom de la qual ja

ningú no recorda, tot i haver tingut un paper fonamental –sense cap recompensa.

Tot feia pensar que la primera dècada del segle XXI s'assoliria la fita de la clonació humana, bé per via oficial i científica (la qual cosa significava crear cèl·lules mare clonades que pogueren ser utilitzades amb finalitats terapèutiques) o fosca i malintencionada (la qual cosa podia parir un ésser humà, segurament un monstre, un esguerro, potser un temut nou Hitler –com anticipava el film *Els nens del Brasil*). Però no.

Només un sud-coreà, Hwang Woo-Suk, va pretendre, el 2005, haver aconseguit cèl·lules mare a partir d'embrions clonats. Però el van enxampar i el cas passarà a la història com el frau científic més important de la dècada –seria avançar esdeveniments afirmar que serà el frau d'un segle tan prometedor. Quan les revistes científiques més prestigioses del món ja havien donat per bona la feina de Woo-Suk, científics de la Universitat de Seül –la confiança fa fàstic– el van llançar de la glòria al fang: els col·legues coreans van cercar les cèl·lules mare que coincidiren amb l'ADN dels donants (la prova inequívoca que Woo-Suk les havia clonades) i no les van trobar enlloc. Diu la BBC que Woo-Suk continua, en un laboratori de Corea, provant de clonar animals. Quins?

EL TEMPS
El cas de Dolly va suscitar grans expectatives al món de la ciència.

Alex Milian

recursos, manca de criteris tècnics, inestabilitat en els equips directius, preponderància del continent sobre el contingut... Deu anys després de ser inaugurat, el parc temàtic no és auto-suficient i, cosa pitjor, és una rèmora per als comptes de la Generalitat, CAM i Bancaixa.

En mans d'aquesta darrera caixa podria restar, de fet, el futur d'un altre dels grans projectes que al territori

valencià han quedat en suspens malgrat que els seus promotors fins i tot hi havien posat data d'inauguració. Es tracta de l'estadi del València CF, un coliseu que, segons que va anunciar el novembre del 2006 el president d'aleshores, Juan Soler, s'havia d'inaugurar a final del 2010, i el 2011 havia d'acollir la final de la lliga de campions. Però Juan Soler no va preveure que el sector immobiliari

–al qual havia confiat la viabilitat de l'operació futbolístico-urbanística– faria fallida per la manca de visió d'Alan Greenspan a l'hora de definir la seua política monetària. Avui, la construcció del nou estadi de l'equip, aquell que un dia van prometre que seria “l'enveja d'Europa” és ajornada *sine die*. Qüestió de previsions!

Violeta Tena

2009

■ Març, 1

El PNB guanya les eleccions del País Basc, però PSE i PP fan un pacte que converteix el socialista Patxi López en nou *lehendakari*.

■ Abril, 6

Un fort terratrèmol devasta la ciutat de L'Aquila, al centre d'Itàlia.

■ Juny, 25

Es mor Michael Jackson, rei del pop.

■ Juliol, 1

Es mor l'escriptor, crític i periodista Baltasar Porcel.

■ Juliol, 15

El Consell de Política Fiscal i Financera espanyol aprova un model de finançament autonòmic que millora la dotació econòmica per a Catalunya.

EL TEMPS

■ Octubre

Esclata el cas *Millet*, que destapa un forat de més de 20 milions d'euros als comptes del Palau de la Música Catalana.

■ Desembre, 19

El Barça guanya el mundial de clubs i es corona com un dels millors equips de la història del futbol. I Messi és elegit millor jugador per la FIFA World Player.

EL TEMPS